

รูปทรงชีวิตชนบท

Forms of the Countryside Life

อณุลักษณ์ โนนทิง¹, บุญทัน เชษฐสุราษฎร์², สุชาติ สุขนา³
Anuluk Nonting¹, Boonthong Chedsurat², Suchart Sukna³

บทคัดย่อ

วิจัยการสร้างสรรคผลงานทัศนศิลป์เรื่อง รูปทรงชีวิตชนบท ได้รับแรงบันดาลใจมาจากประสบการณ์ชีวิตในอดีตของผู้สร้างสรรคหมู่บ้านที่เคยอาศัยมีวิถีการดำเนินชีวิตในสังคมเกษตรกรรม พึ่งพาอาศัยธรรมชาติ ทำนาทำไร่ตามฤดูกาล สังคมเกษตรกรรมชนบทในอดีต อาศัยอยู่แบบพึ่งพาอาศัยเกื้อหนุนกัน เอื้อเพื่อเผื่อแผ่ เกื้อกูลซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดแรงบันดาลใจที่จะถ่ายทอดผลงานประติมากรรมจัดวาง ในรูปแบบกึ่งนามธรรม มีความมุ่งหมายเพื่อ 1. ศึกษารูปทรงเครื่องมือ เครื่องใช้ทางการเกษตร ภูมิปัญญาของปู่,ย่า,ตา,ยาย แล้วนำมาสร้างสรรคผลงานทัศนศิลป์ ประติมากรรมด้วยเทคนิคแกะไม้ประกอบไม้เพื่อตอบสนองแนวความคิด 2. การรวบรวมข้อมูล 4 ประเภท คือ ข้อมูลจากแรงบันดาลใจเบื้องต้น,ข้อมูลจากเอกสาร,อิทธิพลทางศิลปกรรมของ ทิพเนตร แยมมณีชัย, อ.อินสนธิ วงศ์สาม, มิโมโม พาราดีโน (MIMMO PALADINO), และข้อมูลจากการทดลองสร้างสรรค จากนั้นจึงสร้างสรรคผลงานตามขบวนการ โดยเริ่มจากการทำภาพร่างให้มีความสมบูรณ์มากที่สุด แล้วจึงนำไปขยายเป็นผลงานจริง โดยใช้เทคนิคกลวิธีการแกะไม้ประกอบไม้ วัสดุที่ใช้ คือ ไม้ 3. ผลการสร้างสรรคเกิดข้อค้นพบใหม่ที่มีลักษณะเฉพาะตนของผู้สร้างสรรค โดยผลงานได้สะท้อนรูปทรงที่แสดงความเป็นพื้นถิ่นชนบท โดยผ่านรูปทรงเครื่องมือทางการเกษตร เป็นผลงานประติมากรรม ใช้เทคนิคแกะไม้ประกอบไม้ เพื่อตอบสนองให้เห็นเป็นรูปทรงสามมิติที่จะสื่อถึงความเป็นพื้นถิ่นในชนบทที่ผู้สร้างสรรคอาศัยอยู่ในอดีต

คำสำคัญ: การแกะสลักไม้ดินแดนชนบท, ประสบการณ์ชีวิต, การสร้างประติมากรรม

Abstract

Research work focuses on the creation of sculptures, based on the life experiences of the creator. The creator of this work lived in an agricultural society and sculpture creation depicts his life experiences. The main purpose is to study the shape of the tools used for agricultural purposes by ancestors then create a sculpture. The wood carving technique was used. Four types of data were collected: preliminary inspirational data, documentary data, art influence of Tipnet Yam manechai, Insong Wongsom, MIMO paradigm (MIMO) PALADINO and information from creative experiments, Followed by creative movement, then the sketch to the final. The real work involved wood lumbering. The creation of sculpture reflects the rural landscape and tools used for agricultural purpose. In the work, agricultural tools were used for wood carving to create the three-dimensional shape of the countryside, where the creator lived in the past

Keywords: Wood carving, rural landscape, experiences, sculpture creation

¹ นิสิตหลักสูตร ศป.ม. (ทัศนศิลป์) คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² รองศาสตราจารย์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ Student of M.F.A. (Visual Arts) Faculty of Fine and Applied Arts, Mahasarakham University

² Associate Professor, Faculty of Fine and Applied Arts, Mahasarakham University

³ Assistant Professor, Faculty of Fine and Applied Arts, Mahasarakham University

บทนำ

จากประสบการณ์ชีวิตในอดีตของผู้สร้างสรรค์ หมู่บ้านที่เคยอาศัยมีวิถีการดำเนินชีวิตในสังคมเกษตรกรรม พึ่งพาอาศัยธรรมชาติ ทำนาทำไร่ตามฤดูกาล สังคมเกษตรกรรมชนบทในอดีต อาศัยอยู่แบบพึ่งพาอาศัยเกื้อหนุนจนเจือเอื้อเพื่อเผื่อแผ่ เกื้อกูลซึ่งกันและกันเป็นประสบการณ์ชีวิตที่ดีงามของผู้สร้างสรรค์ ได้เรียนรู้ได้สัมผัสและมีชีวิตอยู่ในสังคมชนบท ที่มีพ่อ,แม่,ปู่,ย่า,ตา,ยาย อาศัยอยู่ร่วมกันเป็นครอบครัว วิถีชีวิตในสังคมชนบทอาศัยภูมิปัญญาผู้เฒ่าผู้แก่ที่สั่งสมมาถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น ภูมิปัญญาในการดำรงชีวิต การคิดค้นสร้างสรรค์เครื่องมือเครื่องใช้ อุปกรณ์ในการทำมาหากินที่สอดคล้องกับรูปแบบวิถีชีวิตในสังคม การพึ่งพาซึ่งกันและกันของผู้คนในสังคมภูมิปัญญาของผู้คนในอดีตที่ใช้ชีวิตปฏิบัติตามธรรมชาติในการทำเครื่องมือเครื่องใช้ในภาคเกษตรกรรม เช่น คันไถ แอก คราดขลย และเครื่องมือเครื่องใช้ในงานหัตถกรรมที่ทำจากไม้ อาทิเช่น หูกทอผ้า, กวักปั่นด้าย อีวฝ้าย กะสวยขลย ซึ่งมีรูปแบบที่เรียบง่ายสวยงามตามแบบภูมิปัญญาของคนชนบท เพื่อประโยชน์ใช้สอยที่สอดคล้องตามสภาพทางสังคม จึงเป็นที่มาและแรงบันดาลใจให้กับผู้สร้างสรรค์ได้ศึกษานำมาสู่การสร้างสรรคผลงาน

จากบันดาลใจดังกล่าวจึงเป็นที่มาของการสร้างสรรค์ในการสร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์ ประติมากรรม Sculpture ถ่ายทอดรูปทรงชีวิตในสังคมเกษตรกรรมชนบท ที่มีความเอื้อเพื่อ เผื่อแผ่ เกื้อหนุนจนเจือ ซึ่งกันและกันของผู้คนในสังคมชนบท

แนวความคิด

ผลงานการสร้างสรรครูปทรงแห่งชีวิตชนบท ผู้สร้างสรรค์ต้องการสะท้อนให้เห็นภาพชีวิตของคนชนบทที่มีความสามัคคี มีความเอื้อเพื่อเผื่อแผ่ มีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันการดำรงชีวิตพึ่งพาธรรมชาติ โดยอาศัยภูมิปัญญา การประดิษฐ์เครื่องมือทางการเกษตร และที่อยู่อาศัยเพื่อรับใช้การดำรงชีวิต มาสะท้อนผลงานสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรม ให้เห็นถึงวิถีชีวิตของคนชนบทที่เรียบง่าย ความพอเพียง

จุดมุ่งหมายของการวิจัยสร้างสรรค์

1. เพื่อศึกษารูปทรงของสัตว์สิ่งมีชีวิตตามชนบท และภูมิปัญญาท้องถิ่น การสร้างเครื่องมือเครื่องใช้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นในชนบทในอดีต
2. เพื่อสร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์ประติมากรรมที่สะท้อนวิถีชีวิตภูมิปัญญา คนชนบทที่มีความเรียบง่าย

ขอบเขตของการวิจัยสร้างสรรค์

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา เพื่อศึกษาการดำรงชีวิต คติ ความเชื่อ ความรู้ภูมิปัญญาของคนชนบท ในด้านงานหัตถกรรมการสร้างสรรคเครื่องมือเครื่องใช้ทางการเกษตร ที่ใช้ในชีวิตประจำวันของผู้คนชนบท
2. ขอบเขตด้านรูปทรง เพื่อศึกษารูปทรงอแกนิก Organic Form ของคน/สัตว์เลี้ยง/ที่มีอยู่ในธรรมชาติตามท้องถิ่นชนบท
3. ขอบเขตด้านเทคนิค เป็นผลงานประติมากรรมใช้เทคนิคการแกะไม้, ประกอบไม้ เพื่อตอบสนองให้เป็นรูปทรงสามมิติที่สื่อถึงความเรียบง่ายของวิถีชีวิตผู้คนในชนบท

วิธีการศึกษา

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1.1 ข้อมูลจากแรงบันดาลใจเบื้องต้น ได้ศึกษารวบรวมข้อมูลของบรรยากาศจากสถานที่จริง ภาพและลักษณะของสัตว์เลี้ยงและสิ่งมีชีวิตในสังคมชนบท เครื่องมือเครื่องใช้

1.2 ข้อมูลภาคเอกสารเกี่ยวกับสิ่งมีชีวิตในชนบท ที่สัมพันธ์กับเนื้อหาหรือแนวความคิดของผลงานผู้สร้างสรรค์ และรวบรวมข้อมูลต่างๆ จากหนังสือ วารสาร สื่อสิ่งพิมพ์ เว็บไซต์ บทความ วิจัย และผลงานสร้างสรรค์ที่เกี่ยวข้อง

1.3 อิทธิพลจากผลงานศิลปกรรม ผลงานศิลปินทิพเนตร์ แยมมณีชัย ชื่อผลงาน ยุงฉางแห่งภูมิปัญญา

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 การวิเคราะห์แนวเรื่อง เพื่อหาความชัดเจนของรูปทรงสิ่งมีชีวิตในชนบท โดยวิเคราะห์ข้อมูลเอกสารและข้อมูลภาคสนาม เพื่อให้เข้าใจรูปทรงสิ่งมีชีวิตในชนบท

2.2 การวิเคราะห์รูปทรงสัญลักษณ์ โดยศึกษารูปทรงคนและสัตว์เลี้ยง เครื่องมือทางการเกษตร ที่เกี่ยวเนื่องในรูปแบบสังคมเกษตรกรรมในสังคมชนบท ที่พึ่งพาอาศัยเกื้อหนุนจนเจือ เอื้อเพื่อเผื่อแผ่ ซึ่งกันและกัน

2.3 การวิเคราะห์เพื่อค้นหาเทคนิคลวิธี เป็นผลงานประติมากรรมจัดวาง ใช้เทคนิควิธีแกะไม้ วัสดุที่ใช้ เป็นไม้ตามท้องถิ่นชนบทเพื่อตอบสนองเกี่ยวกับแนวเรื่องรูปทรงชีวิตชนบท

3. การสร้างสรรค์ผลงาน

3.1 การจัดทำภาพร่าง โดยนำภาพถ่ายมาวิเคราะห์ และใช้ข้อมูลในการทำแบบร่าง ทั้งรูปทรงหลักและรูปทรงรอง มาจัดวางประกอบชิ้นใหม่

3.2 การสร้างสรรค์ผลงาน

โดยนำภาพร่างต้นแบบแต่ละแบบมาวิเคราะห์ ปรับเปลี่ยนองค์ประกอบคัดเลือกไม้ที่มีรูปทรงใกล้เคียงกับแบบร่าง แกะไม้ให้เป็นรูปทรงที่ต้องการ ประกอบเป็นชิ้นงาน

ผลการวิจัยสร้างสรรค์

ผลงานวิทยานิพนธ์ ระยะเวลาที่ 1 (ด้านหน้าของผลงาน)

ชื่อผลงาน: Forms of the Countryside Life.

ขนาด: 80x225x310 ซม.

เทคนิค: แกะไม้ประกอบไม้

ปีที่สร้างสรรค์ผลงาน: พ.ศ. 2561

1. ผลงานสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์ รูปทรงชีวิตชนบท เป็นการนำเสนอผลงาน ชุดวิทยานิพนธ์ ในการพิจารณาเสนอหัวข้อวิทยานิพนธ์ 3 บท โดยมีการวิเคราะห์ออกเป็น 4 ระยะเวลา มีการใช้ทฤษฎีต่างๆ ทางศิลปกรรมที่สอดคล้องกับผลงานเป็นหลักในการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์และปัญหาที่ปรากฏในผลงาน

ผลงานวิทยานิพนธ์ ระยะเวลาที่ 1 (ด้านซ้ายของผลงาน)

ชื่อผลงาน: Forms of the Countryside Life.

ขนาด: 80x225x310 ซม.

เทคนิค: แกะไม้ประกอบไม้

ปีที่สร้างสรรค์ผลงาน: พ.ศ. 2561

1.1 ด้านเนื้อหา จากประสบการณ์ชีวิตในอดีตของผู้สร้างสรรค์ หมู่บ้านที่เคยอาศัยมีวิถีการดำเนินชีวิตในสังคมเกษตรกรรม พึ่งพาอาศัยธรรมชาติ ทำนาทำไร่ตามฤดูกาล สังคมเกษตรกรรมชนบทในอดีต อาศัยอยู่แบบพึ่งพาอาศัย เกื้อหนุนจุนเจือ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เกื้อกูลซึ่งกันและกัน

1.2 ด้านรูปทรง เป็นการเลือกรูปทรงจากเครื่องมือทางการเกษตรโบราณและรูปทรงจากกระดูกส่วนต่างๆ มาสร้างรูปทรง นำมาปรับเปลี่ยน ลดทอนรูปทรงให้มีความเรียบง่ายที่สุดเท่าที่ทำได้และประกอบสร้างขึ้นมาจากส่วนประกอบส่วนต่างๆ ของชิ้นงาน

ผลงานวิทยานิพนธ์ ระยะเวลาที่ 1 (ด้านขวาของผลงาน)

ชื่อผลงาน: Forms of the Countryside Life.

ขนาด: 80x225x310 ซม.

เทคนิค: แกะไม้ประกอบไม้

ปีที่สร้างสรรค์ผลงาน: พ.ศ. 2561

1.3 ด้านเทคนิคกระบวนการ ผู้สร้างสรรค์คัดเลือกไม้ที่มีรูปทรง ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ สีของไม้ที่ผ่านกาลเวลา เข้ามาใช้ในการสร้างรูปทรง เพื่อให้ชิ้นงานมีความน่าสนใจยิ่งขึ้น

1.4 ด้านปัญหาและการแก้ปัญหา รวมทั้งพัฒนาการ ขนาดของไม้ที่มีขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่และสีของไม้เก่า เมื่อนำมาประกอบสร้างค่อนข้างประกอบต่างจากโมเดล รูปทรงยังไม่ตอบสนองแนวคิดเท่าที่ควร จึงต้องมีการปรับเปลี่ยนแก้ไขในขั้นต่อไป

ผลงานวิทยานิพนธ์ ระยะเวลาที่ 1 (ด้านหลังของผลงาน)
 ชื่อผลงาน: Forms of the Countryside Life.
 ขนาด: 80x225x310 ซม.
 เทคนิค: แกะไม้ประกอบไม้
 ปีที่สร้างสรรค์ผลงาน: พ.ศ. 2561

วิจารณ์และสรุปผล

วิทยานิพนธ์ ครั้งที่ 1 โดยการวิเคราะห์หรือออกเป็น 4 ระยะเวลา มีการใช้ทฤษฎีต่างๆ ทางศิลปกรรมที่สอดคล้องกับผลงานมาเป็นหลักวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์และปัญหาที่ปรากฏในผลงาน ตลอดจนแนวทางแก้ไข ดังนี้

1. ด้านเนื้อหา ผู้สร้างสรรค์อาศัยแรงบันดาลใจจากประสบการณ์ที่กระทบความรู้สึกรวบรวม เรียบเรียง วิเคราะห์ ข้อมูลจากการศึกษาผลงานเกี่ยวกับประสบการณ์ชีวิตวัยเด็ก ที่อาศัยอยู่ในชนบท ที่อาศัยภูมิปัญญาในการสร้างเครื่องมือเครื่องใช้ในการดำรงชีวิต ฟังพาอาศัยแรงงานจากสัตว์เลี้ยงเพื่อ

ทำการเกษตรเลี้ยงชีพ และความมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกันของคนชนบท

2. ด้านรูปทรง เครื่องมือทางการเกษตรและอวัยวะจากส่วนที่เป็นกระดูกข้อต่อของสัตว์เลี้ยงนำมาปรับเปลี่ยนลดทอน รูปทรง แล้วนำมาจัดเรียงเป็นหน้ากระดาน โดยเป็นการสร้างสรรค์ผลงานเป็นชั้น จำนวน 3 ชั้น แล้วจึงนำรูปทรงมาจัดวางซึ่งแสดงให้เห็นถึงการทำงานเกษตรและความสามัคคีอยู่ร่วมกันอย่าง

3. ด้านเทคนิคกระบวนการ ผู้สร้างสรรค์คัดเลือกไม้ที่มีลักษณะที่มีลักษณะใกล้เคียงข้อต่อสัตว์และเครื่องมือทางการเกษตร

4. ด้านปัญหาและการแก้ไขปัญหา รวมทั้งพัฒนาการของผลงาน เนื่องจากไม่มีรูปทรงเป็นแห่งการสร้างรูปทรงจึงต้องหาไม้ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับแบบร่างเพื่อให้สอดคล้องกับวิถีชนบท

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความรู้และความช่วยเหลืออย่างสูงยิ่งจาก รองศาสตราจารย์บุญทัน เชษฐสุราษฎร์ ประธานควบคุมวิทยานิพนธ์ และ อาจารย์ ดร.สุชาติ สุขนา กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ศาสตราจารย์ พงศ์เดช ไชยบุตร ประธานกรรมการสอบและกรรมการสอบผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอก อาจารย์สมพร รอดบุญ ขอขอบพระคุณ คุณพ่อคุณแม่ที่ให้การช่วยเหลือสนับสนุนในทุกด้าน

เอกสารอ้างอิง

- จิระพัฒน์ พิตรปรีชา. (2552). *โลกศิลปะศตวรรษที่ 20*. กรุงเทพฯ: เมืองโบราณ.
- ชุลุด นิมเสมอ. (2534). *องค์ประกอบของศิลปะ*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิชย์ จำกัด.
- วิมล จิโรจพันธ์ และคณะ. (2548). *ศิลปะและวัฒนธรรมไทย*. กรุงเทพฯ: แสงดาว.
- แสงอรุณ กนกพงศ์ชัย. (2548). *วัฒนธรรมในสังคมไทย*. บริษัทธรรมดาเพลส จำกัด.
- สุจิตต์ วงษ์เทศ. (2543). *เบิ่งสังคมและวัฒนธรรมอีสาน*. กรุงเทพฯ: บริษัท พิมพ์เนต พรินต์ติ้ง เซ็นเตอร์ จำกัด.
- อุดม บัวศรี. (2540). *ขอนแก่นอีสาน*. ขอนแก่น: หจก. โรงพิมพ์คลังนานาวิทยา จำกัด.